

Аналізи в рамках санітарно-епідемічного контролю в медичних закладах (Lab tests)

Лабораторний аналіз

У цій брошурі наведена інформація про аналізи, які проводять у мікробіологічній лабораторії (скорочено «лабораторія»). У лабораторії виконують аналізи взятих у пацієнтів зразків, наприклад сечі, мокротиння, фекалій (калу). Ви отримаєте результати аналізів через кілька днів після надсилання зразків до лабораторії. Результати аналізів допомагають визначити причини інфікування потенційно шкідливими бактеріями, вірусами або грибами (наприклад, цвіллю та дріжджами).

Іноді під час надання допомоги в медичному закладі можуть робити певні аналізи на наявність інфекції. Ці аналізи можуть проводити, якщо спостерігаються такі симптоми, як висока температура, біль і болючість або болючі відчуття, або набряк, або посилення почервоніння навколо рани.

За наявності інфекції такі аналізи допоможуть лікарю призначити найкращий курс лікування, наприклад антибіотики, якщо потрібно.

Мультирезистентні мікроорганізми (МРМО) — супербактерії

Медичні працівники також повинні знати, чи є у Вас «мультирезистентні мікроорганізми» (МРМО), які частіше називають супербактеріями. У цій брошурі ми називатимемо МРМО супербактеріями.

Медичний працівник, який бере зразок, пояснить Вам це поняття та перед взяттям зразка отримає у Вас на це дозвіл. Такі аналізи можна зробити навіть за відсутності симптомів.

У більшості людей супербактерії здебільшого живуть на шкірі чи в організмі, не завдаючи шкоди. Таке явище називають «носійство» або «колонізація». Можливо, перед візитом до лікарні Ви були носієм супербактерій, які не завдавали Вам шкоди. Ви можете інфікуватися супербактеріями в медичному закладі під час контакту з іншими пацієнтами або внаслідок контактів із медичним персоналом і обладнанням.

Деколи супербактерії можуть потрапляти в сечовий міхур, нирки, легені або кров і спричиняти серйозну інфекцію. Зазвичай така інфекція розвивається в дуже вразливих пацієнтів, наприклад у тих, які потребують інтенсивної терапії або отримують хіміотерапію. У разі інфікування супербактеріями Ви отримаєте спеціальне лікування, оскільки вони можуть бути резистентними до звичайних методів лікування. Якщо у Вас розвинеться серйозна інфекція, спричинена супербактеріями, якнайшвидше повідомте про це лікарів, щоб Вам одразу призначили відповідне лікування.

Як мені дізнатися, чи я маю один із таких мультирезистентних мікроорганізмів?

Єдиний спосіб дізнатися, чи людина є носієм супербактерій, — взяти зразок і провести його аналіз у лабораторії. Коли ми проводимо аналіз на наявність супербактерій, ми запитуємо, чи можна взяти «мазок» — за допомогою тампона, подібного до довгої ватної палички. Потім мазок надсилають до лабораторії для аналізу.

Багатьом пацієнтам регулярно проводять аналіз на наявність супербактерій, коли вони потрапляють до лікарні. Іноді наявність супербактерій може виявити аналіз сечі, калу або мазка з рани. У разі отримання позитивного результату аналізу лікар або медсестра повідомить Вам про це. Вони пояснять, що це означає, і нададуть Вам інформацію, яку Ви можете прочитати та взяти зі собою додому.

Мазок із носа

Вас можуть попросити здати мазок із внутрішньої поверхні носа. Зазвичай так перевіряють на носійство МРЗС (метицилін-резистентний золотистий стафілокок). Це тип бактерій, резистентних до антибіотиків. Медсестра потре тампоном у Вашій ніздрі. Процес узяття зразка не завдасть шкоди, але може бути трохи лоскотно або відчуватися легкий дискомфорт.

Аналізи на респіраторні віруси

Для перевірки на наявність інших типів респіраторних вірусів, наприклад грипу, респіраторно-синцитіального вірусу (РСВ) або COVID-19, використовують подібний, але вужчий тампон. Для отримання таких мазків потрібен зразок із глибших відділів внутрішньої поверхні носа. Це може спричинити дискомфорт і зумовити появу кашлю або чхання. Проте під час узяття мазка такий дискомфорт відчувається лише кілька секунд.

Мокротиння

Мокротиння — це слиз, який осідає в нижніх дихальних шляхах у разі розвитку інфекції або хронічного захворювання легень. Його також називають «флегма». Вам, можливо, потрібно буде здати аналіз мокротиння, якщо медичний працівник підозрюватиме наявність у Вас легеневої інфекції (або інакше — «інфекція дихальних шляхів»). Аналіз мокротиння, яке виділяється під час легеневої інфекції, виконують для того, щоб допомогти виявити мікроорганізми, які спричинили таку інфекцію, а також визначити, яке необхідно провести лікування. Найчастіше зразок мокротиння здають, відкашлюючи його в стерильний контейнер для зразків, який надає медичний працівник. Бажано такий зразок брати зранку.

Мазок зі шкіри

У разі проведення аналізу на наявність МРЗС — наприклад, перед певними видами хірургічного втручання або в окремих відділеннях медичних закладів — також можуть брати мазки з інших ділянок шкіри. Тоді тампоном протирають відповідну ділянку шкіри — наприклад, у пахвинній області або іноді рани, якщо вона є.

Медсестра може вирішити взяти мазок із рани, якщо рана виглядає інфікованою або повільно заживає. Важливо знати, чи Ви є носієм супербактерій, оскільки це може допомогти лікарям підібрати для Вас найкраще лікування в разі розвитку інфекції.

Ректальний мазок

У багатьох лікарнях регулярно перевіряють пацієнтів на наявність супербактерій. Зазвичай це роблять під час госпіталізації, але можуть виконувати і в інший час протягом перебування в медичному закладі. Така

перевірка необхідна для виявлення носійства певних типів супербактерій, до яких можуть належати ванкоміцин-резистентні ентерококи (VRE) або КПЕ (карбапенемаза-продукуючі ентеробактерії).

Мазок із заднього проходу (відхідника) пацієнта є найшвидшим і найпростішим способом перевірити наявність VRE або КПЕ, оскільки їх зазвичай виявляють у кишечнику. Медсестра візьме такий мазок із Вашого дозволу. Під час взяття мазка може відчуватися легкий дискомфорт, але це не боляче. Потім зразок надішлють до лабораторії.

Зразок калу

Іноді взяти ректальний мазок неможливо. У такому разі лікар або медсестра візьмуть зразок калу (фекалій). Якщо спостерігається діарея, зразок калу можуть надіслати для перевірки на *Clostridioides difficile* (C. diff) або норовірус (вірус «шлункового грипу»). У разі підозри на харчове отруєння зразок можуть аналізувати на наявність *Campylobacter* або *Salmonella*, — мікроорганізмів, які зазвичай спричиняють харчове отруєння. *Cryptosporidium* — ще один тип бактерій, які можна виявити при гастроентериті.

Після отримання зразка його надсилають до лабораторії для аналізу. Важливо з'ясувати, чи діарею спричинив певний тип бактерій, щоб призначити найкраще лікування, у тому числі антибіотики, якщо вони потрібні.

Зразок сечі

Зразок сечі можуть брати, якщо спостерігаються симптоми інфекції сечового міхура. Іноді бактерії можуть потрапляти в сечовий міхур і спричинити інфекцію сечового міхура (цистит) або інфекцію нирок (пієлонефрит) навіть у людей із загалом хорошим станом здоров'я. Деякі супербактерії, наприклад БЛРС (скорочена назва бактерій, що виробляють бета-лактамази розширеного спектру), можуть зумовлювати розвиток інфекцій сечового міхура або нирок. БЛРС можуть жити в кишечнику, не завдаючи шкоди та не спричиняючи інфекції. Це явище називають «колонізація». Ви можете бути носієм такого мікроорганізму, який живе в кишечнику або кишківнику, не спричиняючи інфекції.

Посів крові

У разі підвищення температури Вашого тіла або поганого самопочуття лікар може взяти у Вас зразки крові, які надсилають до лабораторії. Цей процес називають посівом крові, що відрізняється від звичайних аналізів крові. Його проводять для перевірки на наявність «інфекції кровотоку» — інфекції в крові. Таку інфекцію можуть спричинити *бактерії, дріжджові гриби й інші мікроорганізми*. Важливо знати, чи є у Вас інфекція кровотоку, щоб переконатися, що Ви отримуєте відповідне лікування та допомогти лікарям визначити, які антибіотики чи лікарські засоби найкраще підійдуть для лікування цього типу інфекції.

Додаткова інформація

У разі виникнення запитань щодо будь-якого із зазначених вище мазків чи аналізів або запитань щодо внутрішньолікарняних інфекцій чи супербактерій зверніться до лікаря, який відповідає за Ваше лікування, або до медсестри. Усі ці аспекти описані в спеціальних інформаційних листках.

Крім цього, інформацію про гігієну рук, санітарно-епідемічний контроль і боротьбу із супербактеріями вдома див. на вебсайтах www.hse.ie/hcai і www.hse.ie/handhygiene.